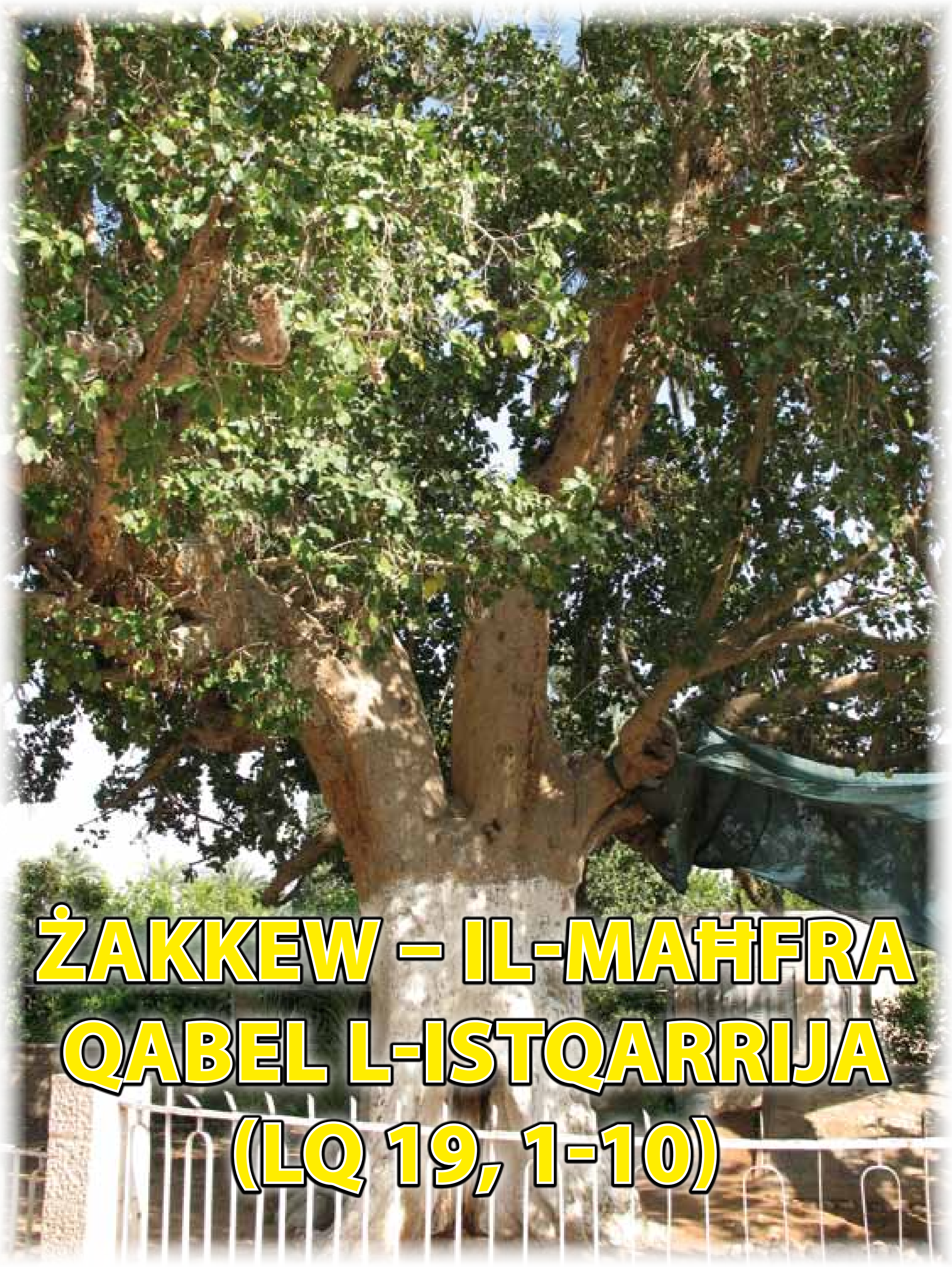

ŻAKKEW – IL-MAĦFRA QABEL L-ISTQARRIJA (LQ 19, 1-10)

Fr Paul Sciberras

Waħda mis-sentenzi l-kbar nett li għandu San Pawl fl-Ittri tiegħu - kbar bħal - "Imitaw lili bħalma jien imitajt lil Kristu" (1Kor 11,1); "Dak li ma kienx jaf x'inhu dnub, Alla għamlu dnub għalina" (2Kor 5,21); "Ngħix imma mhux jien imma Kristu jgħix fija" (Gal 2,20); "Biżżejjed għalik il-grazzja tiegħi, għax il-qawwa tiegħi tidher fl-aqwa tagħha sewwa sew fejn hemm id-dgħajjef" (2Kor 12,9); "Jiena ngħodd kollox bħala telf ħdejn il-qligħ kbir li hemm

filli nagħraf lil Kristu Ġesù Sidi; minħabba fih ridt li nitlef kollox, u ngħodd kollox bħala knis, biex nirbaħ lil Kristu" (Fil 3,8); waħda minn dawn is-sentenzi hija: "Fejn kotor id-dnub, kotrot fuq li kotrot il-grazzja" (Rum 5,20)

Ma qalx San Pawl: 'Fejn kotor id-dnub, kellha toktor il-penitenza', jew 'Fejn kotor id-dnub, kellha toktor l-indiema'. Jidher li għandna xi ħaġa f'din id-direzzjoni fir-rakkont ta' Żakkew.

Ġesù ma jitolbux jindem l-ewwel. Ġesù ma semmilux dnubietu. Ġesù refa' biss għajnejh u lemaħ lil dak li ried jara Ġesù min hu fis-siġra u sejjaħlu b'urġenza. Il-Papa Ġwanni Pawlu II, fl-Ittra ta' Ħamis ix-Xirka tas-sena 2002 lis-saċerdoti, kitbilhom: "Il-ħniena diġà waslet għandu bħala rigal abbundanti mogħti lilu b'xejn. Il-ħniena laħqet qabel Żakkew" (#6).

San Luqa jibda r-rakkont bid-deskrizzjoni ta' "*Ġesù daħal Ġeriko u kien għaddej mit-triq*", litteralment, "kien għaddej minn nofsha", bla ħsieb li jieqaf hemm. Imbagħad jiddeskrivi lil Żakkew, il-protagonista: "*Mela jkun hemm raġel, jismu Żakkew; dan kien wieħed mill-kapijiet tal-pubblikani, u kien għani.*"

Żakkaios huwa l-isem Grieg għal-Lhudi *Żakkai*, li jfisser "pur, innoċenti"! Xogħolu kien li jieħu l-kuntratti mingħand ir-Rumani biex jiġbor it-taxxi. Ir-Rumani kienu jimponu somma ta' flus li t-tali belt kellha tħallas. Ġeriko kienet belt sinjura minħabba li kienet oasi f'nofs iż-żona tad-Deżert ta' Ġuda. Allura s-somma kienet ikbar. Il-kap tal-pubblikani kien ikun wieħed li jitfa' *t-tender* u jieħu l-inkarigu li jiġbor dik it-taxxa għar-Rumani. Diġà t-taxxi ħadd ma jieħu gost bihom, aħseb u ara l-Lhud it-taxxi għall-ħakkiema pagani Rumani. Għal dik il-biċċa xogħol, il-kap tal-pubblikani kien jieħu għalih ċerta *commission*. Nimmaġinaw kemm dawn in-nies kienu maħbuba min-nies! Terġa', Żakkew kien għani, u bejn l-għira u bejn is-suspett li kien qiegħed jieħu għalih flus niesu stess, kien mibgħud iktar u iktar.

Imma Żakkew "*Kellu xewqa li jara min kien Ġesù, imma ma setax minħabba l-folla, billi kien raġel qasir.*"

Il-verbi kollha f'dan il-vers huma fl-imperfett fil-Grieg, jiġifieri azzjoni ripetuta jew prolungata fil-passat: mhux darba biss Żakkew fittex li jara lil Ġesù, imma ħafna drabi, imma wkoll ripetutament ma setax għax kien qasir.

Proprjament, Żakkew mhux ried jara *lil* Ġesù imma Ġesù *min kien*. Kien ilu jisma' fuqu, ipprova ripetutament jara lil din il-persuna li tħalli tant impressjoni fuq in-nies. Żakkew jagħmel ***l-ewwel pass*** lejn il-konverżjoni: l-ewwel kien jixtieq jara min kien Ġesù. Tikkonverti proprjament mhux għax tħoss il-ġuħ jagħfas fuqek u tgħid aħjar immur lura għand missieri għax hemm hemm il-ħobż, biex ma nibqax bil-ġuħ (bħal fil-parabbola tal-Iben il-Ħali f'Luqa 15). Tikkonverti jiġifieri

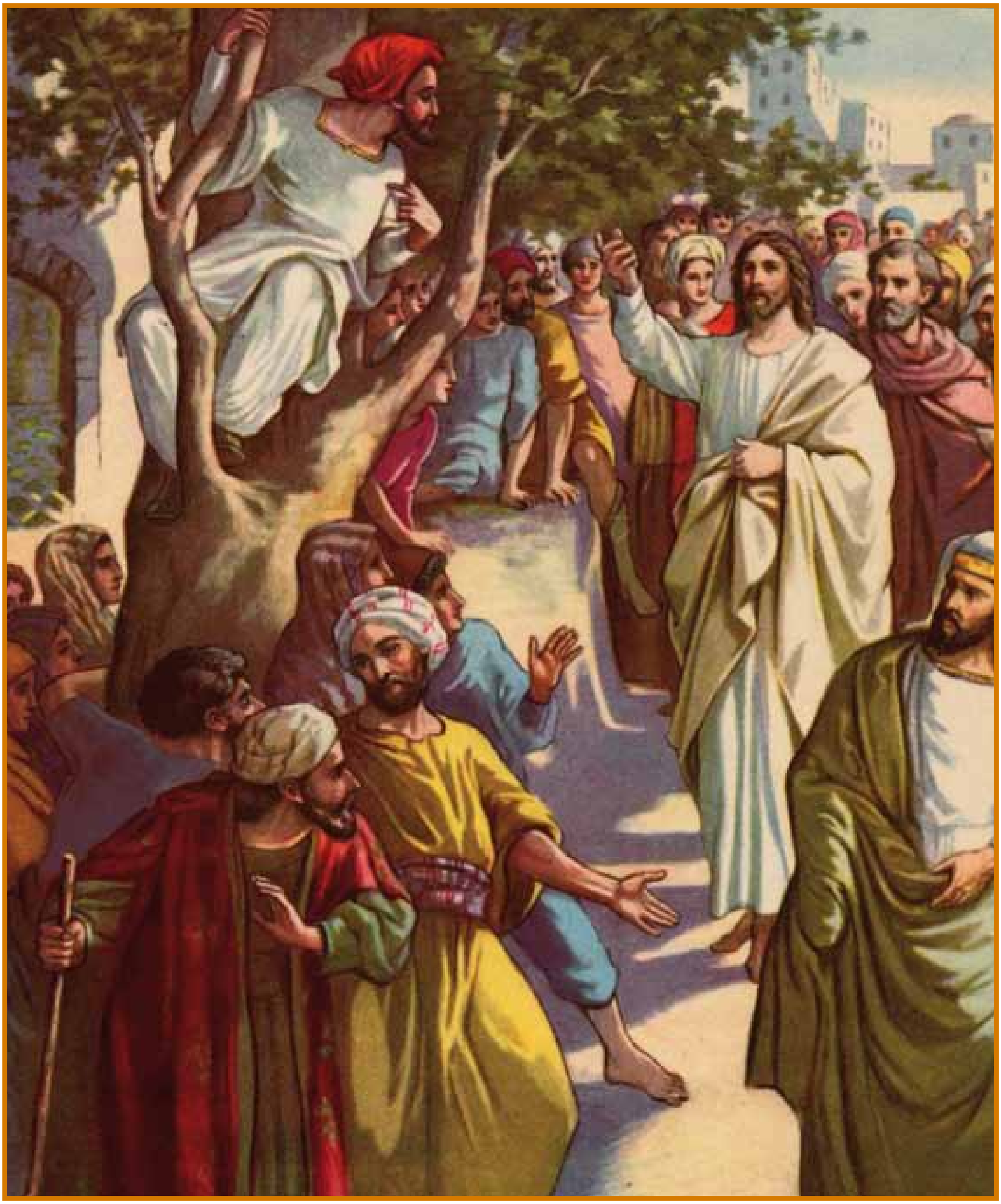

tikkonvinċi ruħek li huwa għand Ġesù li trid tmur ... jgħid x'jgħid ħaddieħor; huma x'inhuma ċ-ċirkostanzi li se ssib madwarek; huma x'inhuma l-preġudizzji li jdawruk (il-Mara l-Midinba f'Luqa 7).

La ried jagħmel dan il-pass, Żakkew "*Għalhekk mar jiġri 'l quddiem u xxabbat ma' siġra tat-tin selvaġġ, għax minn dik in-naħa kien se jgħaddi.*"

"Għalhekk", jiġifieri mhux biss għax kien qasir, imma wkoll għal dak il-għan li jara Ġesù min kien. Żakkew kien ta' statura qasira (anke metaforikament – kien żgur imbaxxi min-nies minħabba xogħolu; min jaf kemm kienu jobżqulu meta kien ikun għaddej, min jaf kemm botti, kemm kliem ħażin, min jaf kemm xtaqulu deni ... u l-istatura tiegħu quddiem in-nies dejjem tiċkien). U hu fittex ripetutament jara Ġesù min

kien, dan ir-raġel ta' statura hekk kbira. F'Luqa 8,35-43, waqt li Ġesù kien riesaq lejn Ġeriko, kien għadu kemm ta d-dawl lil raġel agħma. Minħabba x-xogħol tiegħu, żgur li Żakkew kien diġà ra li iktar ma jiġu nies lejn il-belt, iktar hemm ċans jiġbor flus f'taxxi. Żgur li kien diġà sema' b'Ġesù u bl-istatura kbira tiegħu li anke jfejjaq lill-għomja. Allura ġera 'l quddiem, biex ikun jista' jara lil Ġesù u jara min kien tassew ... ried jaffaċċjah, jara wiċċu, jarah billi hu jħares lejn wiċċu, jiġi wiċċ imb wiċċ miegħu. Żakkew jagħmel ***it-tieni pass*** fil-konverżjoni tiegħu: ħa l-passi konkreti: ġera 'l quddiem u tela' mas-siġra biex jegħleb il-limitazzjonijiet tiegħu u jilħaq l-għan tiegħu li jara lil Ġesù. Kemm indumu nilagħbu aħna kultant mal-konverżjoni: ma naqbadx u niddeċiedi! Ma naqbadx u naqta'. Ma naqbadx u nieħu passi konkreti! Illum. Issa. Żakkew, l-innoċenti (forsi ironikament), ried jagħmel il-kontijiet miegħu nnifsu: għaliex jien dejjem niċkien fl-istatura f'għajnejn in-nies, u dan il-bniedem dejjem jikber? Għaliex? Min hu? X'għandu differenti? Żakkew b'deċiżjoni soda (ġera 'l quddiem, mhux kaxkar saqajh, ma qalx: u iva, imbagħad narah għada, forsi jerġa' jgħaddi ...) ried jagħmel il-kontijiet mal-verità. U bdiet il-konverżjoni tiegħu!

Tela' ma' tina selvaġġa ... siġra li ma kinitx tagħmel frott li għalih kienet magħrufa Ġeriko. Dik is-siġra ma kinitx tagħtih qligħ f'xogħolu. Żakkew kien determinat li jiffaċċja s-sitwazzjoni personali ... u ma ħax mezzi miżuri. Kien determinat u ħa l-miżuri kollha sħaħ u b'deċiżjoni impressjonanti. Nimmaġinaw kemm botti meta n-nies jaraw bniedem li xogħolu kien daqstant mibgħud jixxabbat ma' siġra!

Żakkew għamel hekk "għax minn hemm *kellu jgħaddi* ("dierkheto" fil-Grieg)". Luqa juża l-istess verb fil-Grieg għal Ġesù li jgħaddi minn nofs Ġeriko. Fil-v.1 Luqa jgħid li Ġesù kien għaddej min-nofs Ġeriko, qisu bla ħsieb li jieqaf; issa jgħaddi minn ġo nofs il-ħajja ta' Żakkew ... biex jieqaf waħda sew!

Ikompli jirrakkonta Luqa: "*Ġesù, kif wasal hemm, ħares 'il fuq u qallu: 'Żakkew, isa, inżel minn hemm, għax illum jeħtieġli noqgħod għandek.'*"

Il-verb *anablépsas* fil-Grieg jista' jfisser żewġ affarijiet: jew 'ħares 'il fuq' jew 'reġa' ħares'. Ħares 'il fuq għax Żakkew kien fil-għoli tat-tina selvaġġa. Reġa' ħares jekk kien għarrex għal Żakkew iktar minn darba, kif Żakkew kien ipprova ripetutament jara Ġesù min kien. It-tfittxija ta' Żakkew kienet ilha li bdiet ... u dik ta' Ġesù ukoll!

"Isa" ... int ilek tipprova tara min jien; ilek li bdejt il-konverżjoni tiegħek (għax min ifittex lil Alla jkun diġà sabu!) ... u jien ukoll ili ngħarrex għalik. Issa ż-żmien tat-tfittxija għadda; issa l-mument li sibna lil xulxin!

"Inżel minn hemm" ... jekk jinżel, l-istatura ta' Żakkew se ssir daqs dik ta' Ġesù, u ta' Ġesù daqs dik tiegħu. Se jkun jista' jħares lejn Ġesù mhux mill-għoli imma wiċċ imb wiċċ. U anke Ġesù. Żakkew kien ilu li beda jfittex lil Ġesù, u anke Ġesù kien ilu li beda jfittex lil Żakkew. Issa jistgħu jħarsu f'għajnejn xulxin. Issa jistgħu jiffaċċjaw il-verità f'xulxin. Fil-Mara l-Midinba Ġesù ma rax il-flixkun tal-fwieħa minn barra: ra l-fwieħa ta' ġewwa l-flixkun. F'Żakkew Ġesù ma rax ir-raġel qasir fl-istatura fiżika: ra r-raġel li kien ilu jfittex li jara min kien hu. Ġesù f'Żakkew ra raġel li ried b'determinazzjoni jiffaċċja r-realtà fuqu nnifsu, li ried jiffaċċja l-verità, li hi Ġesù nnifsu!

"Illum" ... f'Luqa tfisser li s-salvazzjoni hija *readily available*, waslet ("Illum tweldilkom Salvatur" (Luqa 2,11); "Din il-kitba seħħet illum intom u tisimgħu" (4,21); "Illum stess tkun il-ġenna miegħi" (23,43). Illum huwa l-mument dejjiemi tas-salvazzjoni.

"Jeħtieġli" huwa l-verb importanti ħafna f'Luqa tan-neċessità, tal-ħtiega ta' Alla. "Jeħtieġli nkun f'dak li hu ta' missieri" (Luqa 2,49); "Bin il-Bniedem jeħtieġ li jbati, jkun miċħud ..." (9,22); "Jeħtiġilna naħbtu ma' gżira" (27,26) ...

"Noqgħod għandek", mhux ngħaddi għal kikkra tè u biċċa kejk biss; jeħtieġli noqgħod (u nibqa' għandek) fit-tul, minn issa 'l quddiem, għal dejjem.

Ir-reazzjoni ta' Zakkew għall-istedina tiegħu nnifsu ta' Ġesù kienet: "*Dak niżel bla telf ta' żmien, u kollu ferħan laqgħu għandu.*"

Niżel bla telf ta' żmien; hekk kif tela' jiġri biex ifittex min kien Ġesù, issa li sabu, issa jinżel jiġri. Ma jimpurtax li ma għadux fi statura ogħla minn ta' Ġesù; issa jaf li se jiffaċċja lil Ġesù, lil dak li ried ikun jaf min kien. Issa se jiffaċċja lilu nnifsu ... u allura m'hemmx għalfejn ikun fil-għoli.

"Kollu ferħan" ... il-ferħ tas-salvazzjoni diġà kisbu Żakkew ... bħalma l-Mara Midinba kienet taf li kisbet il-maħfra qabel ma marret għand Ġesù. Il-ferħ tal-maħfra, tas-salvazzjoni. *ħupedéksato autòn kaírôn*: il-Grieg jagħmel enfasi fuq l-attitudni ta' Żakkew: laqgħu għandu kollu ferħan. Żakkew jagħmel ***it-tielet pass*** fil-konverżjoni tiegħu: 1) l-ewwel kien jixtieq jara min kien Ġesù; 2) imbagħad ħa l-passi konkreti: ġera 'l quddiem u

telaʼ mas-siġra biex jegħleb il-limitazzjonijiet tiegħu u jilħaq l-għan tiegħu li jara lil Ġesù. 3) Issa jilqaʼ għandu lil Ġesù. U bla telf taʼ żmien, għax il-passi konkreti għall-konverżjoni ma jippermettux kompromessi, ma jippermettux tlajjar, ma jippermettux posponimenti, ma jippermettux *self-complacency*, "għada ... u għalissa ... u mbagħad ... imma ... min jaf? ....."

Taʼ min jinnota ħaġa importanti. X'kundizzjonijiet għamel il-Missier lil Ibnu ż-Żgħir biex jerġaʼ jaċċettah lura? X'kundizzjonijiet għamel il-Missier lil Ibnu l-Kbir biex jirranġa miegħu? X'kundizzjonijiet għamel Ġesù lill-Mara l-Midinba biex jaħfrilha? X'kundizzjonijiet għamel Ġesù lil Żakkew biex jidħol għandu? L-ebda! Xejn!

Jekk ir-reazzjoni taʼ Zakkew kienet daqstant sabiħa, mhux hekk dik tan-nies taʼ madwar: "*In-nies, meta rawh, lkoll bdew igemgmu bejniethom u jgħidu li għand wieħed midneb daħal jistrieħ.*" In-nies ... kawża tal-istatura qasira (metaforika) taʼ Żakkew; kawża aktarx għaliex Żakkew ma ltaqax qabel maʼ Ġesù; kawża taʼ ħafna posponimenti tagħna. Ma kinux kawża għall-Mara l-Midinba. Ma kinux kawża għal dak li setgħu jgħidu għall-Iben iż-Żgħir. Għaliex għandhom ikunu kawża għalina?

"In-nies, meta rawh", bħalma xtaq jara lil Ġesù Żakkew; bħalma ra lil Żakkew Ġesù. Għaliex in-nies rawh b'mod differenti? Għaliex aħna naraw in-nies b'mod differenti minn kif jarahom Ġesù?

"Bdew igergru" ... mhux għax is-sħana, mhux għax qabeż il-kju .... Verb ieħor fl-imperfett ... mhux darba, mhux dik id-darba biss! It-tgergir fl-Iskrittura jfisser toħodha kontra Alla għall-għażliet li jagħmel: Aron u Marija, ħut Mosè, igergru għal Alla għax għażel lil Mosè biex ikun il-profeta tiegħu (Num 12,2). Toħodha kontra Ġesù jfisser tgerger kontra Alla: "Għamilt żball li għażilt lil dak bħala aġent tas-salvazzjoni tiegħek, aħna konna nagħmlu aħjar, aħna nafu iżjed minnek. Ma kienx messek għamilt hekk! Aħna profeti aktar minnek għax indunajna li dik mara midinba magħrufa! Aħna kieku ma konniex nidħlu għand wieħed midneb, biex jikkonverti. Aħna mmorru biss għand in-nies tajba biex jikkonvertu!"

L-ewwel Ġesù jidħol Ġeriko (*eiselthôn*) u jkun għaddej min-nofsha (*diērchetai*); imbagħad Żakkew jitlaʼ fuq is-siġra għax minn hemm Ġesù kien se jgħaddi (*diérchesthai*). Issa n-nies igergru għax Ġesù "jidħol jistrieħ (*eisēlthen katalusai*)" għand Żakkew. Il-verb "jistrieħ" huwa l-verb li minnu hu meħud in-nom "lukanda" fit-twelid taʼ Ġesù: ma kienx hemm post għalihom "fil-lukanda – *katáluma*" u fil-parabbola tas-Samaritan it-Tajjeb: "għabbieh fuq il-bhima tiegħu, wasslu f'lukanda". Mela għax Żakkew ma għamilx bħan-nies taʼ Betlehem, għax għamel bħas-Samaritan it-Tajjeb, gergru għal Ġesù! Anzi l-verb huwa

qawwi ħafna, għax letteralment ifisser tħoll it-tagħbija għal mal-lejl, bħalma kienu jagħmlu lill-bhejjem tagħhom fil-vjaġġi, meta kienu jżarmawlhom it-tagħbija minn fuqhom biex jistrieħu mal-lejl. Ma kinitx waqfa għal tè! U Ġesù qisu neħħa minn fuqu tagħbija kbira meta daħal għand Żakkew.

"*Imma Żakkew, wieqaf, qal lill-Mulej: "Ara, Mulej, nofs ġidi se nagħtih lill-foqra, u jekk jien qarraqt b'xi ħadd inroddlu għal erba' darbiet iżjed.*"

Waħda mill-kawżi għaliex Żakkew kien raġel ta' statura qasira metaforikament, kienet in-nies. Issa, malli Ġesù daħal għandu jistrieħ u qisu ħall it-tagħbija minn fuqu, Żakkew qam wieqaf: kien ta' statura qasira u issa qam wieqaf, għax quddiem Ġesù nistgħu nkunu aħna, min aħna tassew. U Żakkew proprjament kien jismu "innoċenti". Żakkew iqum u jagħmel stqarrija li proprjament mhix stqarrija ta' ħtijietu imma stqarrija ipotetika: "għal li jista' jkun" – "jekk sraqt lil xi ħadd". Fil-Grieg, Żakkew jagħmel kundizzjoni ipotetika: jekk, għal li jista' jkun … jekk sraqt lil xi ħadd. Żakkew qiegħed jgħid li jekk għamilha, ma għamilhiex għax ried, imma jekk isib li kien involut f'xi ħaġa hekk, se jrodd lura bil-kbir, erba' darbiet iktar. ***Ir-raba' pass*** ta' Żakkew lejn il-konverżjoni: 4) jinqata' mill-passat u jagħmel it-tajjeb, bħala sinjal ta' dak il-qtugħ mill-passat.

"*Qallu Ġesù: "F'din id-dar illum daħlet is-salvazzjoni, għax dan ir-raġel ukoll huwa bin Abraham.*"

Is-salvazzjoni daħlet għax daħal Ġesù; imma Ġesù daħal għax Żakkew laqgħu għandu. "Illum" mill-ġdid tfisser ir-*ready availability* tas-salvazzjoni. La Żakkew huwa bin Abraham, huwa Lhudi, imma fuq kollox għax hu emmen bħal Abraham fil-wegħda ta' Alla. Għalkemm ta' statura qasira, xorta emmen. U l-fidi tiegħu xxebbhu ma' Abraham.

"*Għax Bin il-bniedem ġie jfittex u jsalva l-mitluf.*"

Il-*punch line* tal-istorja: Bin il-bniedem ġie "jfittex" ... bħalma Żakkew kien ilu jfittex li jara min kien Ġesù. Ġie jfittex u jsalva; ġie jfittex biex isalva. La Żakkew kien ilu jfittex li jara min kien Ġesù, ifisser li Żakkew kien ilu jfittex is-salvazzjoni. La Żakkew kien ilu jfittex li jara min kien Ġesù, issa ra min kien tassew: dak li jfittex *biex* isalva. Dak li kien mitluf għax f'għajnejn in-nies kien publikan u midneb (għax kienu jiġu identifikati), dak li kien tant qasir fl-istatura, issa ġie Ġesù nnifsu biex ifittxu ħa jsalvah. Kollox inizjattiva ta' Ġesù: ifittex u jsalva, ifittex biex isalva. Żakkew ifittex li jara min kien Ġesù, issa Ġesù mhux biss iħares 'il fuq u jsibu, imma ġie jfittxu biex isalvah. Il-konverżjoni ta' Żakkew issa hi kompluta. Żakkew kien il-mitluf, issa hu salvat minn Ġesù.